

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și strălănită:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-ral 1/a
INSERTIUNILEse primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.Manuscrise nu se in-
napolază.

Gânduri, vise urâte.

Paris, 20 Aprilie.

În grădina unui palat — o regiune pitorească cu straturi îngrijite de flori, cu pomi tunși și așezați pe ambele părți ale aleii simetric, cu statui cari reprezintă imaginațiunile celor vechi și zeei zilelor trecute, cu locașurile de reculegere ale unei împărătese și ale fiicei ei — se întâlnesc în fața camerei unde se odihnește un împărat bătrân și rege aproape în fiecare seară doi prieteni din copilărie, al căror păr s'a albit de când se ocupă de chestiile diplomatice ale lumii.

În seara aceasta gândurile lor sunt mai negre ca oricând, cuvintele cad cu greu și numai din când în când un zâmbet ușor înveselește figurile lor împodobite cu dungile adânci săpate de griji obscure.

„Ce zici și de asta?“, — întreabă unul.

„Era firesc să ajungem aci. Evenimentele acestea le-am prevăzut de mult. Nu m'am mirat de loc, dar m'am speriat de violența cu care au izbucnit. Trebuie, dragul meu, să ne schimbăm atitudinea. Altfel, altfel — dar de ce să prezic?“

„Tu întotdeauna ai fost pesimist. Și atunci când am anexat cele două țărișoare ai fost de părere, că rău am făcut. Ți-aduci aminte? Spuneai, că în schimbul folosului momentan vom trage odată consecințe fatale, și așa mai departe. Vezi, vremea, nu ți-a dat dreptate.“

„Dragul meu“, răspunde binevoitorul bătrân, apropiindu-se tot mai mult de amicului său, „politica și mai ales politica externă nu este aceea cea bună, cea sănătoasă, care se

rezumă în a căuta să câștigi din toate evenimentele cât mai mult teritoriu sau drepturi. Această achiziție continuă are într'ansa acumularea fatală a atâtor dușmăni cari odată — momentul nu e departe — vor izbucni. Atunci vom putea noi să rezistăm, vom învinge sau vom fi învinși? Fiecare stat are dela început o limită fixată de multe condițiuni peste care nu se poate desvolta.“

„Nu mă intrerupe, ghăcesc ce vrei să-mi spui. Știu. Se poate, ca la un moment dat orice stat să treacă peste această limită. Au trecut chiar unele state. Dar toate aceste *supracuceriri* le-au dus în prăpastie tocmai atunci când erau mai în floare.“

„Nu este aceasta politica cea bună. Nu. Politică? Știi tu ce-i asta? Nu știi? Să încerc să-ți spun eu. Un complex vast de cunoștințe și de prevedere. O artă pe care nimeni n'a știut s'o ducă la perfecție. Unde e opera artistului politic care a trăit mereu? Au fost și aici artiști de talent o mulțime și vechi și mai noui, dar artiști fără de moarte — genii — nu e nici unul. Opera lor a trăit. Numai inscripțiile și istoria o mai cunosc. La drept vorbind eu plâng popoarele cari ajung mai presus de puterile lor. Am văzut odată un atlet care ridicase o măsură grea. Nimeni nu credea, că va reuși. O ridicase. E adevărat. Dar cât a ținut'o sus? O secundă numai, dragul meu, apoi o scăpase din mână și se prăbuși și el la pământ. Publicul care începuse să-l aplaudze l'a compătimit pe urmă. Ceea ce se petrecea cu atletul s'a petrecut cu atâtea cetăți.“

„Vrei dovezi? Iată unele. Incepe cu Roma — treci la Paris, examinează Berlinul și cprește-te la Sofia! Când erai gata să te desoperi și să te închini în fața lor, atunci ai

mai răsfoit câteva file și ai văzut, că gloria e trecătoare și că de ea se leagă în mod fatal decăderea, ruina. Vai de aceia cari nu știu să se oprească la vreme și se ameteșc înaintea gloriei ademenitoare!“

„Dar Berlinul? De ce l'ai enumerat și pe el? Nu e el astăzi mai în floare ca oricând?“

„Fără îndoială că da. Dar examinează-l. Vezi frica care domină acolo, dușmăniile cari îl înconjoară! Crezi, că Alsacia și Lorena sunt diamante istorice? Bine, bine. Poate mai trăim și atunci vom vedea cine are dreptate. După mine un singur popor face politică de artist în mare. Sunt Englezii. Ei singuri știu cât pot și cât trebuie să vrea. Măsurați în toate, iată care e secretul. Să pipăi oferta pe care ți-o face ziua cea bună.“

Bătrânul se opri puțin, aruncă o privire înspre castel, apoi se uită lung deasupra pomilor pe vârful cărora soarele își arunca ultimele jucării luminoase. Apoi în tăcerea aceea monumentală continuă cu o voce ștearsă, dar care tremura par'că de emoțiune.

„Vai de aceia cari nu știu să se oprească la vreme. Sunt atâtea lucruri în lume pe cari oamenii le învață de mii de ani și tot nu le știu. Vrei înțelepciune? Du-te aiurea, nu o căuta în cabinetele intriganților, ale diplomaților fără de scrupule, prostiți de situația lor.“

Tovarășul care acompaniasse aceste explicații cu un surâs juvenil îl intrerupe brusc.

„Știi ceva? Filozofia n'are ce căuta în politică. Aci nu există savanterie, tipuri sigure. În politică te îndoi după cum bate vântul și cu cât știi să te îndoi mai bine cu atât reușești mai ușor și mai de grabă. O, voi filozofi! Cari ați găsit secretul, să stai pe loc, să nu te

Din teoriile lui Amăgescu.

O idee.

De Styx.

De astădată am întâlnit pe simpaticul nostru prieten în vagonul-restaurant al accelera-tului.

Era singur și — cu toată modestia ce ar trebui să mă caracterizeze — avui impresia că sosirea mea îl era bine venită.

Trebuie să mărturisesc, că sub acest raport, eu mă deosebesc de el. Pe tren nu-mi place să vorbesc cu nimeni — și mai ales nu, în vagonul-restaurant. Iau o sticlă de bere, răsfoiesc un jurnal și, dela o vreme, mă pomenesc că peisajurile, ce se succedeață la geam, încep să mă fure...

Atunci îmi fulgeră prin creeri idei din ce în ce mai frumoase, cerându-și, cu inzistență, întruparea. Am și încercat să scriu așa, dar nu mi-a fost cu putință, căci prea mi se scutura mâna. Bădea Gheorghe Coșbuc îmi spunea, că cele mai frumoase versuri le-a compus în canda trenului. În urma urmei, proza adevărată are și ea ritmul ei, dar trebuie să fii poet de talia lui Coșbuc, s'o poți pune pe hârtie, în goana nebulă a locomotivei.

Altcum, te alegi cu imagini fugare, din cari cine știe dacă se va intrupa vre-una în haina mai mult sau mai puțin trainică a scrisului.

— Salve! — îmi zise el, întinzându-mi a-mândouă mâinile. Apoi apăsă soneria de alături, comandând încă o bere.

— Vin dela adunarea generală a unui mare institut financiar al nostru, unde am și eu o sută cincizeci de acții... Dejaba zimbești neîncrezător. Dacă e vorba, pot să-ți arăt, acasă la mine, aproape patru sute de acții, ce le am plasate pe la băncile noastre. Am vărsat acest capital, convins fiind, că băncile noastre au un rol deosebit de important în viața noastră culturală-economică. Și dacă zimbești și acum, vei avea ocazie să te convingi pe deplin în curând, când vei ceti despre însemnata fundațiune, ce va face-o obscuro tău prieten de azi, Amăgescu. Nu-mi place să mă laud înainte... Dar, cum zic, vei avea ocazie să te convingi. La adunarea generală a institutului financiar nu m'am amestecat în discuții, ci am stat la o parte, ca un simplu privitor... Am urmărit cifrele bilanțului, constatând, cu satisfacție, că institutele noastre financiare, în vremea din urmă își înțeleg din ce în ce mai bine misiunea, jertfind un capital anual destul de însemnat și pentru scopuri culturale. Dacă as fi eu director de bancă — lucru la care n'am aspirat niciodată, deși am priceperea deplină — poate s'ar jertfi mai mult în această direcție! Sunt totuși destul de îndestulit, cum decurg afacerile acum, și cred, că ele vor progresa tot mai mult în această direcție. Oamenii cifrelor rigide nu sunt nici decum străini de suflul sănătos, ce răsbate astăzi asupra tendinței noastre spre unitatea cul-

turală — și aceasta e un progres vădit. În discuțiile lor seci ținute în termeni comerciali, in-accessibili pentru laici, se resimte și câte o idee înălțătoare, care e menită să agite sufletul întregului neam.

Amăgescu suflă din două înghituri păharul de bere, își șterse mustetele tunse englezește, și continuă apoi, cu adâncă convingere:

— Vezi, în drumul spre casă, am discutat cu un mare capitalist al nostru și am rămas plăcut surprins, de tot ce mi-a comunicat. Acest om, care mi se părea că nu are alt ideal decât banul mi-a spus, cu o însufletire, de care nu îl credeam capabil: „Prieten — nu știu pentru cine ai votat dta, ca să fie ales în direcțiune. Eu nu mă amestec în gălăgia vieții publice, dar cred că astfel pot să observ mult mai bine anumiți oameni de valoare, pe cari cei amestecați în toiu luptelor, abia pot să-i remarce. Din acest motiv, am votat pentru *trei* persoane, cari, după părerea mea, reprezintă o valoare reală, în viața noastră națională: pentru un *scriitor*, un *politician* și un *bărbat de știință*.“

Prietenul meu mă privi scrutător, așteptând efectul, și cum eu întârziam a mă declara, el izbucni deodată, nervos:

— Nu înțelegi?

— Cum de nu?

— Atunci, pentruce rămâi așa de rece și nu te entuziasmezi și tu, căci omul acesta a emis o mare *idee* și tu încă ai aparenta, că te însuflețești pentru idei.

miști, să-ți omori toate ambițiunile în loc de a ți le satisfacă. Voi o să ajungeți la urma urmei să-mi spuneți, să nu mai mânănc, ca să nu-mi măresc forțele, că după ce voi atinge maximul întru în declin!! Lasă-mă, dragă, nu mă asasina cu teoriile tale frumoase. Toate popoarele sunt ursite să moară, fiecare are datoria să trăiască cât va trăi grandios. Nu cu vorbe se scrie istoria, cu fapte. Și cine reușește să treacă peste culmile ajunse de altul, acela e cel mai de admirat.

„Dacă stau în acțiune, dacă voi refusa să încerc să cuceresc ceea ce momentul poate că-mi oferă, atunci sunt om cuminte după teoria ta? Nu mi-am omorât toate gândurile mai mari și scumpe? Ce moștenire va rămâne după mine?”

„Dar să lăsăm asta. E o veche ceartă a noastră pe care o cunoaște lumea. Să vorbim de lucruri mai mărunte, să revenim la chestia noastră.”

„Ce zici de atitudinea noastră din rășboiul din urmă? Crezi, că vom mai putea conta pe amica noastră ca până acum?”

În timpul ce conversația continua, grădina se golise de lume. Bătrânii se uitau împrejur și asigurându-se, că nu-i aude nimeni, începură să-și desvăluie toate grijiile.

„Ce zic? Am făcut bine sau rău? Nu e bună întrebarea, nu m'ai întrebat bine. Răspund, rău pentru noi, dar nu puteam face altfel câtă vreme voim să dominăm țările-surori ale amicei noastre. A fost un rău necesar. Cine putea să vadă sfârșitul? Eu nu sunt dintre aceia cari învinovătesc întotdeauna, când rezultatul final nu corăspunde așteptărilor, calculilor anticipative. A eșit rău, nu suntem noi de vină.”

Dar de diplomația noastră, a fost la înălțime?”

„Mai mult ca oricând”, răspunde glumeț bătrânul.

„Aci suntem la noi acasă. Ne pricepem. În intrigi și în culise, în sfiori și celelalte nu ne întrec nimeni. Splendidă acțiune! Amic cu toți și cu nici unul. Până la urmă. Atât, că ne-am arătat gândul prea din vreme. Nu se sfârșise drama și noi jucasem ultima carte.

Prea ne-am dat arama pe față. Vezi, aci e buba!”

„Ei moșule, bubele trec, rănilile se vindecă.”

„Dar sunt răni cari omoară și tare mi-e irică, că s'a sfârșit cu amicitia noastră. Noștimă țară! Curios popor! Auzi, dacă se poate! Treizeci de ani de-arândul prieten cu noi! Cu noi — cari îi suntem dușmani de moarte! Și aceasta încă pentru o înaltă rațiune de stat”.

„Rațiunile de stat sunt toate înalte și convingătoare pentru cei umili. Habar n'au ce-i asta, dar le respectă.”

„Nu, zău. Mari meșteri mai suntem sau tare trebuie să fie ei proști. Să-i faci să creadă, că noi, numai noi le vrem binele, că fără noi sunt pierduți. „O insulă aruncată într'o mare de Slavi. Slavi la nord, Slavi la sud, Slavi în vis, Slavi pe toată linia. Dușmani sălbateci cari vor să vă înghită, cari în loc de răsplată v'au luat o provincie drăguță — cu toate că între noi fie vorba, noi am vrut să le-o ia — Slavii! Dușmanii noștri de moarte! Iată fantoma!”

„Cine nu știe, ar crede, că sunt balauri din povești!”

„Povești, copilărie, naivitate. Minunea e copilul cel mai răsfățat al credinței”, — a zis cineva. Și ce minune mai mare decât fantomele, și ce copii mai drăguți decât amicii noștri! Am făcut o greșală, trebuie să le dăm și noi o jucărie, un baston, să se joace cu el. Poate mai avem vreme, dar nu mai cred în puterea fantomei. S'a risipit. Și acolo a început să se facă lumină”.

„Destul, moșule. E târziu. Haidem să sfârșim pentru astăzi”.

„Da, ai dreptate, mai bine s'o sfârșim. E și târziu” — aruncând o privire spre camera unde doarme bătrânul împărat și rege, în care luminile încep să se stângă.

„E târziu. Monarhul se culcă. Poate e pe ațipite. Ce griji! Ce griji la bătrânețe! Ce monarh fără noroc! Răscoala e începutul domniei. Infrângeri pe câmpul de rășboi. Rugăciuni fără sfârșit pentru odihna sufletelor cari i-au fost mai dragi. Și acum la sfârșit —

Luceafărul se stânge. În revărsatul zorilor nici o rază care să învioreze gloria cetății. E atâta durere mută în liniștea palatului”.

„S'o fi gândit vre-odată la vremile ce vin?”

„Monarhii când îmbătrânesc n'au decât un singur dor: pace, liniște, odihnă. Așa și el. Ii este teamă de furtună.”

„L-am văzut la nunta nepotului. Plângea. O nouă generație din familia lui care privea spre soare. Dar soarele? Soarele era departe plin de pete. În ochii lui era mai mult durere decât bucurie, o durere care-i prevestea zile negre”.

„Să tăcem. Opera vremii n'o oprește nimeni. Gândurile cari schimbă viitorul se formează în tăcere. Să lucrăm în tăcere. Poate mâne vom fi mai veseli. Noapte bună!”

„Noapte bună”.

Bătrânii se despărțiseră ca în totdeauna prieteni buni. Erau obicinuiți cu certurile lor teoretice și se îngăduiau unul pe altul. De peste 30 de ani se interesau de treburile imperiului.

În zilele de intimitate glasul lor răsuna cu putere și toată grădina aceea plutea atunci într'un parfum amețitor. Era beția uneltirilor misterioase pe cari nici odată lumea n'a ajuns să le cunoască.

Astăzi pentru prima dată mânilor tremurau și ar fi vrut să vegheze la căpătâiul bătrânului până dimineața.

„Gândurile cari schimbă viitorul” îi făcea să tacă. Ar fi vrut s'o rupă cu această atmosferă ucigătoare, dar nu puteau. O durere tăcută îi copleșea pe care nici unul nu îndrănea să o preconizeze într'o întrebare. Privirile lor se pierdeau pe ferestrele camerei unde luminile se stinseseră. Numai una mai ardea la căpătâiul moșneagului. Ea răspândea o lumină palidă, timidă într'un colț al grădinei, pare că se temea să nu se stângă vr'odată.

Cât va mai arde? Și dacă se va stânge?

Pe fețele bătrânilor o dungă nouă se încreșta, adânc. O tăcere teribilă îi stăpânea. Nici unul nu îndrănea să spună o vorbă. Și în mijlocul acelei tăceri de cimitir se despărțiseră mai triști ca ori când.

Nu știam ce să-i răspund, căci ochii prietenului meu aveau scăpărări de mânie.

— Și să vezi, cât de frumos mi-a lămurit el atitudinea ce-a luat-o. Am votat pentru un *politician*, căci după părerea mea — a zis el — nu se poate face azi politică fără parale. Un politician, care se dedică, cu trup cu suflet carierei lui, trebuie să-și neglige afacerile slujbei, să călătorească în dreapta și stânga, să *reprezinte*, și astfel să țină pas cu ceilalți politicieni străini, cari dispun de averi de milioane, și au toată posibilitatea, de a reprezenta convingerile lor, sfidând ori ce primejdii amenințătoare. Vrem să facem și noi politică? Să ne îngrijim atunci, ca puținii oameni, cari s'au dedicat acestei carierei ingrate, să fie la adăpostul grijiilor materiale! Independența lor materială va fi un motiv mai mult, ca ei să-și spună cuvântul cât mai respicat, după cum cere demnitatea unui neam, care trebuie să se îngrijească de zălele luptătorilor, pe cari îi expune în focul cel mai întetit.

Una la mână!

— Cât pentru *scriitori* — înțeleg aici și pe jurnaliști — cariera lor nu e mai puțin măgulitoare, deși ei alimentează opinia publică și tot ei concretizează aspirațiile neamului spre: bine, frumos și adevăr. Darul de a concretiza în câteva rânduri, ideile ce agită masele inerte, nu s'a dat tuturor. De aceea fiecare neam își ține de datorie de onoare, să sprijinească din toate puterile pe reprezentanții lui intelectuali. Polonii i-au adus lui Sienkiewicz un dar princiar; și

chiar compatrioții noștri s'au îngrijit cu mână largă, de „recunoștința națională”, ce competa unor scriitori de talia lui Jókai, Mikszáth, Gárdonyi etc. În țara românească scriitorii, în vremea din urmă, sunt ajutați și materialicește, deși oameni de talia lui Coșbuc, au trebuit să îndure multe năcazuri până să ajungă într'o situație materială cât de cât mai cinstită. Un scriitor de seamă al nostru mi-a mărturisit, că ar fi foarte fericit, dacă ar avea posibilitatea, să facă un drum — în fiecare an — în străinătate, pentru a-și îmbogăți cunoștințele și a-și aduna sugete noi. E o pretenție destul de justă aceasta, ales când scriitorii străini — de a doua și a treia mână —, îți vorbesc, cu atâta precizie despre viața din Paris și despre cele mai obscure orașele din Italia și Sicilia. Ei vor avea prilejul de a-și lărgi astfel orizontul cunoștințelor, iar neamul va avea satisfacția de a se delecta tot mai mult în scrisul lor, căci nu vor mai întâmpina repetările supărătoare — și pentru scriitori și pentru public — de până acum.

Două la mână!

— Cât pentru *bărbații de știință* — continuă Amăgescu — cred că e de prisos să mai întindem vorba! Cărarea aceasta e și mai puțin băttătorită ca celelalte două. Politicianul și scriitorul tot au puțința de a se manifesta în fața obștei și chiar de a încasa unele succese, mai mult sau mai puțin efemere. Dar cine se interesează la noi, de munca ce se desfășoară în

tăcere, la adăpostul celor patru pereți din camera obscură a savantului? El se va restrânge la actele prăvuite a unui arhiv; sau dacă se interesează de probleme astronomice ori chimice, se va restrânge la un telescop de legea veche, la un microscop sau la o retortă de pe vremea Ciubăr-Vodă. Va urmări din revistele străine desfășurarea din ce în ce mai biruitoare a științei, constatând cu mult regret, că multe din succesele strălucite ale apusului, le-ar fi putut realiza și el, dacă lipsurile de toate zilele nu-l ar fi îngreunat atât de mult aripile! Cât de mult ar străluci, în fața întregii lumi civilizate, numele lui *Vuia* sau alui *Vlaicu*, dacă i-am fi sprijinit, la vremea sa, mai cu dinadinsul!

Ascultam, din ce în ce mai uimit, cuvintele distinsului meu prieten. I-am admirat în atâtea rânduri verva lui *paradoxală* — cetitorul mi-e martor — dar nici odată nu mi s'a dat să-l aud glăsuind atât de *logic*.

Mi-am permis deci și eu o întrebare de natură mai intimă:

— Amăgescule — cred că nu te superi — câte sticle de bere ai beut?

— Eu? Ironia nu prinde! N'am beut decât două, dar fii sigur, că și dacă aș mai bea, n'aș omite nici o iotă din *ideea* lansată de distinsul meu prieten. Dejaba zimbști; e mai distins și decât tine și decât toți ceilalți fanfaroni, cari lansează idei grandioase, fără să încerce vre-o-

„Poate mâine vom fi mai veseli”, — era o singură speranță. Toți credincioșii își alină durerile în spe-

ranța zilelor de mâine. Dar sunt atâtea speranțe cari mor pe lumea asta!
Constantin Sîmian.

Procesul dela Sătmar.

— Dela trimisul nostru special. —

Oradea-mare, 22 Aprilie.

(Prin telefon). Apărătorii „răsculaților” din Moftin s'au intrunit aseară în ospitaliera casă a dlui Dr. Aurel Lazar, el însuși unul dintre apărători. Au fost de față dnii Dr. Iuliu Pordea, avocat în Cluj, Dr. Romul Bolla, avocat în Sănmărtin, Dr. Petru Poruțiu, avocat în Bistrița, (iar nu Victor Poruțiu din Cluj, cum s'a publicat înainte), apoi Dr. Ioan Clordas, avocat în Beiuș. S'au stabilit cadrele și spiritul, în cari va fi să se facă desbaterea și s'a împărțit materialul. Dr. Pordea a-pără pe sf. Sa părintele Murășanu, și va da declarații principiare în chestia episcopiei maghiare. Dr. Lazar disecă evenimentele petrecute înainte de amiază: intrarea și „ieșirea” din biserică alui Jaczkovics... Dr. Bolla se va ocupa cu evenimentele de după amiază: încercarea lui Jaczkovics și a pretorului Madarassy, de-a vizita școala, cu putere jandarmerească. Dr. Poruțiu ia apărarea celor două Jemel, implicate în rezistența de după prânz, Dr. Bohățel ia apărarea minorilor, Dr. Dobossy ia apărarea unui grup separat de acuzați. Lui Dr. Clordas i s'a încredințat expunerea chestiei din punct de vedere eclesiastic-dogmatic. Ordinea discursurilor de apărare încă nu se cunoaște. Apărătorii au plecat astăzi dimineața, împreună cu trimisul Dv. la Moftinul mic, pentru recunoșterea terenului unde s'au petrecut evenimentele. Apărătorii sunt solidari întru toate.

Prin intervenția dlui Dr. Aurel Lazar, trimisul Dv. a fost primit în audiență la Ilustr. Sa d. Dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzilor-mari. Se știe, că din dieceza P. S. Sale au fost rupte cele mai multe și însemnate parohii. Chiar și Moftinul era supus — adică, de facto este supus și astăzi — jurisdicțiunii episcopale din Oradea-mare.

P. S. Sa a binevoit a-mi comunica informații prețioase, și a-mi face declarații de mare valoare.

În ziua când se vor începe desbaterile în fața tribunalului din Sătmar, episcopii români, uniți cu Roma, se vor aduna la Blaj, spre a hotărî în chestia revizuirii.

Tratatul cu guvernul, în chestia asta, au

dată a le realiza. E aproape așa de distins cum sunt eu. Și dacă ești curios și de părerea mea, iată ț-i-o mărturisesc pe șleau:

— Eu cred — și lumea îmi va da dreptate odată — că puținii noștri oameni, cari luptă în rândurile dintâi, pentru propășirea obștei, ar trebui sprijiniți în măsură îndoită. Ce ar fi, de pildă, dacă i-am alege, numai pe un an, în direcțiunea tuturor băncilor românești? În un ciclu de trei sau șase ani, le-am asigura averi de sute de mii, fără ca acționarii capitaliști să peardă prea mult, căci cvotele s'ar putea ușor repartiza între ceilalți membri ai direcțiunii. Și într'un deceniu, ne-am crește o generație de oameni distinși și independenți materialicește, cum astăzi nu avem, căci oamenii noștri distinși de azi — de obicei — se poticnesc sub povara năcazurilor materiale. Ai înțeles?

— Înțeles.

— Și aprobi?

— Întru toate.

— Ei bine, înțelege acum, cât de bine am concretizat ideea vagă a unui om de bancă! Iar cât pentru tine, fii liniștit, că-ți va veni rândul cât de curând. Mă voui îngriji.

M'am plecat până la pământ, rostind un bine șmțit:

— Merci!

înaintat acum în stadiul amănuntelor. Dar s'au și complicat. Primul ministru ține morțiș la „recompense”, pentru reincorporarea parohiilor nemulțumite. Din teritoriul diecezei de Oradea-mare se cer mai multe comune, între ele și Poceiul, parohie mare românească, și adevărat românească, deși numai la o aruncătură de Dobrițin. P. S. Sa nu se învoiește nici decăt. În mod excepțional ar putea ceda cel mult Sântăul tot lângă Dobrițin, și vîile Sătmarului, două cătune de mult maghiarizate.

— „Principiul teritorialității, înainte de toate!” — accentuiază în diferite rânduri Ilustrita Sa, profesând acest principiu tot atât de categoric, ca și primul ministru ideea recompensăției. „Nu-i iertat să dăm posibilitatea, ca prin înființarea de două feluri de parohii, să ne pierdem toată influința la orașe. Tendința pare a fi tocmai aceasta. Dar și tendința noastră trebuie să fie: la orașe, la orașe!!!”

Mi-am luat voie să întreb, oare guvernul a încercat să exercite vre-o influință asupra tribunalului din Sătmar?

— „Eu am ținut să nu mă amestec de loc, în toată afacerea!” — declară P. S. Sa. — Aveam nădejdi, că se va pune capăt tristelor evenimente, prin un act de grație al Maj. Sale. Eram înțeles, nu de mult, cu d. Dr. Teodor Mihali, să mergem la ministrul de culte, și să-l informăm asupra nedreptății, ce ajunge pe niște oameni cu sentimente fără indoială pașnice, dar totuși e mai bine să nu mă amestec. Prea se vrea de un timp încoace capul vlădicel dela Oradea-mare!”

Am plecat dela P. S. Sa, ducând urări fierbinți, de bun sfârșit, pentru cei dela Moftin.

Oradea-mare, 23 Aprilie.

(Telegramă). Cum atitudinea guvernului față de procesul din Sătmar, interesează opinia publică în cea mai mare măsură, am căutat să iau informații în chestie. Din sursă posibilă aflu, că actele procesului au fost cerute de ministrul de justiție Balogh, încă înainte de aceasta cu vre-o lună, nu mult după atentatul dela Dobrițin. Acum de curând au fost invitați, de acelaș ministru, procurorul, care va susține acuza, președintele tribunalului, Papolczy, și președintele senatului penal, Dr. Nemeth. Face senzație că acest din urmă, care va avea să conducă desbaterile, a refuzat a se prezenta la ministru.

Mal nou.

Azi către seară trimisul nostru la Sătmar ne telefonează următoarele:

Azi s'a început la tribunalul de aci desbaterea procesului contra „răsvrătiților” dela Moftin.

Președintele tribunalului dă cetire actului de acuză.

Între numeroșii ascultători am remarcat dintre fruntașii noștri pe dnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Ștefan C. Pop.

Întreagă presa din România, Ungaria și Austria are reprezentanți.

Primul dintre acuzați e ascultat părintele George Murășanu.

Dsa începe să vorbească românește și declară că dsa se va apăra în românește, deoarece — a spus părintele Murășanu cu fruntea ridicată — vreau să mă folosesc de dreptul

ce-mi dă legea de a vorbi în limba mea românească”.

Dsa declară că nu s'a făcut vinovat de ceea ce este acuzat, deoarece d-sa n'a instigat pe nimeni la revoltă, ci însuși poporul nemulțumit din cauza marelui nedreptăți ce i s'a făcut prin desfacerea de către episcopia românească și alipirea lui la o episcopie cu totul străină sufletului lui, și în urma șicanelor, brutalităților și a altor vexări a opus atâtea rezistență cerbicosului vicar ungar Jaczkovics și suitei lui.

Părintele Murășanu a istorisit pe larg toate cele ce s'au întâmplat în comuna dsale pre-cum și scena cu jandarmii. (Toate aceste le vom publica în Nr.-ul nostru de mâine. N. Red.)

Părintele Murășanu a avut o ținută demnă, care a impus mult judecătorilor.

Apărătorii au făcut propunere ca toți acuzații să fie ascultați în limba românească.

Președintele tribunalului, Dr. Németh a admis cererea apărătorilor.

Azi a fost cetită cunoscuta fasiune a lui Jaczkovics.

Mâine vor fi ascultați martorii.

E curios, însă, că desbaterea decurge în tempo foarte grăbit.

Referitor la fasiunea lui Jaczkovics apărătorii au declarat, că cu aceasta vor trebui să se ocupe mai mult, deoarece nu vor să se creadă că acuzații ar avea ceva comun respective că ar fi implicați și ei în atentatul dela Dobrițin.

Congresul naționalităților. „Keleti Értésítő”

anunță: Presa s'a ocupat în timpul din urmă în repetite rânduri cu chestia unui congres al naționalităților, a căruia finere deputații naționaliști au plănuit-o pe timpul sesiunii delegaționale. Pregătirile pentru congres sunt în curs. Deputații partidului național român nu țin însă actuala situație politică de potrivită pentru ținerea unui congres în zilele aceste. Cu toate aceste ei întimpină cu mulțumire faptul, că chestiile de politică internă vor fi puse la ordinea zilei în cursul desbaterilor delegațiilor și fără de ori ce concurs al lor. Congresul se va ține în momentul potrivit.

Deputații partidului național român Teodor Mihali și Al. Vaida s'au declarat ieri pe culoarele camerei asupra politicii rusofile propagată în timpul din urmă de presa maghiară dar mai cu seamă de o parte a presei partidului independent. Deputații români observă cu mirare această miscare și văd uimiți că direcția filorusească apucă rădăcini și în straturile largi ale populației, ceea ce probabil va avea o influință și asupra maselor poporului românesc, deși românimea până acum nici n'a făcut o politică filorusească.

Contele Khuen-Hédervary despre situația politică. Ziarul „Világ” publică în numărul său de azi un interview cu contele Khuen-Hédervary, fost prim-ministru.

Despre situația politică, internă și externă, contele Khuen-Hédervary a declarat următoarele (dăm în rezumat):

— Nu aprob atacurile opoziției împotriva triplei alianțe. Eu sunt de părerea că politica externă a monarhiei se poate răzîma numai pe tripla alianță. Astăzi cu atât mai vărtos alianța celor trei mari puteri trebuie să fie solidă. Dovadă despre relațiile perfecte în vremea din urmă între cele trei state, e vizita recentă a împăratului Wilhelm în Viena, apoi întâlnirea cu regele Italiei în Venetia și, mai nou, consfătuirile dela Abbazia dintre cei doi miniștri de externe, al Italiei și al monarhiei: marchizul de San Giuliano și contele Berchtold. Aceste întrevederi confirmă prietenia intimă între cele trei state. De altfel în delegațiuni se vor face declarații oficiale asupra acestei chestiuni im-

portante; atunci vom avea ocaziune să ne orientăm precis asupra situației politice externe. — Impresia mea e că tripla alianță stă pe baze sigure: în urma prefacerii din Balcani, controversele dintre Rusia și Austro-Ungaria au luat sfârșit, astfel o apropiere între cele două state e posibilă.

— Situația partidului muncii e favorabilă. Cel puțin așa o arată semnele exterioare: voia bună a deputaților și adesiunile aderentilor din întreaga țară. — Ce privește programul partidului guvernamental, acela se va face pe următorii cinci ani cu cea mai mare precauție, cum s'a făcut și în trecut, adică nu se va promite nimic ce nu s'ar putea realiza. Unii zic că partidul muncii și-a împlinit datoria, prin urmare poate pleca; însă noi vom căuta noile postulate ale poporului și din realizarea acestora ne vom compune programul. — Chestiunile cari vor trebui rezolvite anul viitor între Ungaria și Austria, nu pot intra în programul unui partid; vor urma tratative, cari evident, vor avea rezultate salutare pentru ambele state.

— În chestiunile interne ale Croației nu sunt orientat. Dar am cetit comunicatul coaliției sârbo-croate care la dreptul vorbind nu prea îl înțelege. Ziarele și politicianii croați gresesc când se plâng că astăzi șefii de secție nu se mai numesc din majoritate, ca bunăoară pe timpul meu. Și eu l-am numit fără deosebire de partid, căutând totdeauna pe cei mai apți.

— În parlamentul ce se va alege pe baza noiei legi electorale și cu noua arondare a circumscripțiilor, eu nu cred să fie vre-o schimbare esențială. Vor fi, de sigur, elemente noi, dar nu avem la ce să ne temem de acestea; nu pentru că nu le cunoaștem, ci pentru că admitem elemente noi, mișcare nouă, ceea ce poate fi numai spre folosul parlamentului și al țării. În orice caz constituirea noului parlament se așteaptă cu mare interes, deși, precum am spus, schimbările nu vor fi în detrimentul parlamentarismului maghiar.

Contele Apponyi și Liga Culturală. Iezuitul conte Apponyi, făuritorul legilor școlare de maghiarizare a fost sărbătorit în zilele acestea de întreaga presa maghiară fără deosebire de partid, ca închegătorul tuturor Maghiarilor împotriva pericolului ce ar amenința integritatea țării Maghiarilor dinspre Ost. Duminecă în 19 Aprilie societatea culturală maghiară din Ardeal „Emke” a ținut în Cluj o adunare, la a cărei ordine de zi a fost modificarea și întregirea statutelor acestei societăți. Adunarea societății „Emke” a avut însă caracterul unei demonstrații împotriva meetingului Ligei Culturale, ținut în București în chestia Românilor din Ungaria și Bucovina. Oratorul principal la adunarea de Duminecă a soc. „Emke” a fost cont. Apponyi. Discursul ținut cu acest prilej de către fostul ministru de instrucție al guvernului coaliționist caracterizează mentalitatea corifeilor sovini ai Maghiarilor și e o chemare la luptă a tuturor Maghiarilor împotriva „invaziunii valahe” de care ar fi amenințat „Ardealul maghiar”.

Dăm aci pasagiul respectiv din vorbirea contelui Apponyi:

Noi voim să demonstrăm pentru importanța mare a maghiarimei din Ardeal și pentru că fiecărui patriot maghiar îi zace la inimă soarta pionierilor maghiari din aceste fortărețe avantposturi ale statului ungar. E mare contrastul dintre activitatea societății noastre și între Liga Culturală din România. Societatea noastră se reține dela ori ce amenințare, ea nu vrea să samene în nici un stat vecin sămânța discordiei și a spiritului revoluționar. Apărând suveranitatea statului ungar cu intransigență, ea știe, că noi suntem obligați, considerațiile, ce le pretindem dela alții față de noi, să le observăm față de alții. Dacă în programul nostru de muncă adoptăm menținerea legăturii culturale și spirituale cu cei de o rasă cu noi, cari trăiesc dincolo de Carpați, o facem aceasta fără să ne atingem de organizațiunea internă a statelor străine, fără a ne amesteca în politica internă a lor și fără să le jignim simțământul de drept public. Aceea ce ne reține dela aceasta, e simțământul puternic de dreptate, care formează baza intangibilă a existenței noastre naționale. Dar din partea ceea-laltă vedem, că o societate alcătuită de cetățenii unui stat străin voiesc a prescrie condițiunile între cari să-și împlinească acei cetățeni ai țării noastre, a căror limbă nu e cea maghiară, — datorințele lor cetățenești, condițiunile între cari aceștia să se încorporeze statului, a căror membri sunt și care le asigură drepturi egale (?)

ca ori căruia fiu al său. În București se ridică statua vodului Michaiu, a căruia spadă sclipește spre Ardeal. Aci în Cluj e monumentul regelui Matthias, încorporarea puterii națiunii maghiare. (N. R. Contele pare a uita că și acesta a fost de vită „valah”). Acest monument privește spre România, sabia o are în mână, dar zace pe oblatne. Și aci zace o sabie, dar numai ca un simbol de a sta gata împotriva unui atac.

Contele a accentuat apoi necesitatea, ca toți Maghiarii lăsând la o parte divergențele politice, uniți în hotărârea ca prin îmbrățișarea forțelor sociale și de stat să ar apere Ungaria istorică în integritatea ei teritorială.

Adunarea extraordinară a congregațiunii comitatului Albei-de-jos

— Raport special. —

Ori ce cronicar, care ar vrea să facă o dare de seamă, despre această adunare generală, gândindu-se la desfășurarea și decursul ei nu ar putea să-și suprimă amărăciunea, ce te cuprinde văzând cum deținătorii de astăzi ai puterii sunt surzi la ori ce dorințe ale noastre, la ori ce cereri, la ori ce argumente, cât de temeinice și cât de îndreptățite ce s'ar invoca în favorul unui egal tratament al poporului nostru.

Intemeindu-se pe majoritatea de care dispun în casa unui comitat aproape în întregime românesc, stăpânitorii de astăzi proclamă pe față absolutismul și volnicia, ca argumentul cel din urmă împotriva noastră.

Adunarea convocată pe Luni, în 20 l. c. a doua zi de Paștile noastre a avut în programul său două puncte: alegerea comisiei permanente (állandó választmány), în care au intrat dintre Români abia trei: Il. Sa d. prepozit I. M. Moldovanu, canonicul Dr. Izidor Marcu și protopopul Zlatnei Iuliu Montani.

Al doilea punct a fost statorirea circumscripțiilor de votare și respective designarea centrelor acestor circumscripții în conformitate cu legea electorală.

Dintre membrii români au fost de față chiar din cauza sărbătorilor abia câțiva: Canonicii *Gavrilă Pop* și *Dr. Izidor Marcu*, avocatul *Dr. Iuliu Maniu*, profesorii *St. Roșian* și *Dr. Victor Macavei*, inginerul *I. F. Negruțiu*, contabilul „Patriei” *Victor Muntean* din Blaj, *Dr. Iuliu Morariu* din Murăș-Uioara, protopopul *Maier* din Aiud, *Florescu* proprietar, *Circo* din Ighiu și încă vre-o doi înși.

Înainte de a intra în ordinea de zi părintele Roșian a ținut să protesteze în numele membrilor români împotriva sărării pe a doua zi de Paști a adunării congregației, făcându-se astfel cu neputință, participarea la congregație a atâtor membri români, între cari mulți preoți etc., cerând totodată, ca pentru acest motiv, precum și pentru motivul că proiectul de împărțire a comunelor în circumscripțiile de votare nu a fost comunicat membrilor congregației înainte nici măcar acelora, cari s'au adresat mai de aproape — a cerut să se amâne adunarea de azi și să se statoriască deodată cu comunicarea planului de împărțire un nou termen pentru congregație.

Proiectul de rezoluție prezentat de părintele Roșian este următorul:

Având în vedere, că adunarea prezentă este convocată pe a doua zi de Paști a celor de ritul grecesc, când mulți membri ai congregației sunt împiedecați prin funcțiunile lor oficiale a lua parte la această ședință.

Având mai departe în vedere, că planul de împărțire a cercurilor de votare nu numai n'a fost comunicat cu membrii congregației, ci n'a fost împărțit nici măcar acelora, cari s'au interesat în mod privat și particular de el și astfel membrii congregației nu sunt în poziția de a delibera cu deplină cunoștință de cauză în această chestie, propun ca ședința de azi să se amâne și să se defigă deodată cu comunicarea planului de împărțire un nou termen pentru congregație.

Acest proiect de rezoluție comitele suprem nu l'a admis nici la discuție, nici la vot, sub pretextul, că regulamentul intern nu admite discutarea unor propuneri de atare natură și a deschis desbaterea asupra obiectelor puse la ordinea zilei.

La punctul al doilea din program a luat cuvântul d. Dr. Iuliu Maniu, arătând marea nedreptate ce s'a făcut prin noua lege electorală mai ales părților ardelenice ale țării, în special comitatului nostru, unde avem azi numai 4 cercuri în loc de 7 — șapte — de până acum. Împotriva acestei distribuiri injuste a cercurilor ardelenice, cari nedreptătesc populația rurală mai ales poporul românesc din acest comitat d. Dr. I. Maniu ridică protest și propune, ca congregația să-și însușească acest proiect înaintându-l guvernului.

Trecând la circumscripțiile de votare d. Dr. I. Maniu arată în special împărțirea nedreaptă a acestor circumscripții și prezintă următorul proiect de rezoluțiune:

Congregațiunea comitatensă își exprimă regretul, că prin nouă împărțire a cercurilor electorale s'au nesocotit interesele politice a părților Transilvănene reducându-se numărul cercurilor electorale din Transilvania, regretă și desaproabă, că cercurile electorale din comitatul Albei-inferioare s'au redus în mod injust și nedrept și s'au arondat în mod cât se poate de meșteșugit anume în scopul, ca să se reducă influența politică a țărănimii rurale și în special a poporului românesc din acest comitat, iar în ce privește împărțirea cercurilor de votare propune, să fie îndrumată conducerea comitatensă să prezinte un proiect motivat întru toate corespunzător cerințelor juste și dispozițiilor legale.

Deschizându-se discuția asupra acestui proiect de rezoluțiune, protonotarul comitatens și avocatul Dr. Müller propune să se respingă rezoluția, iar prezidentul partidului independist Fogarasi Albert se alătură proiectului de rezoluțiune în ce privește propunerea de a se amâna deliberarea privitor la obiectul pus la ordinea zilei.

D. Dr. Iuliu Maniu reflectând antevorbitorilor arată, că în cazul concret s'a comis ilegalitatea, că d. vicecomite nu a fost aplicat nici măcar pe cale privată să comunice proiectul de împărțire a cercurilor de votare sub pretextul, că acest proiect constituie un secret oficios.

Vicecomitele recunoaște adevărul acestei afirmații și în perplezitatea sa s'a silit a atrage atențiunea publicului dela meritul chestiei prin un atac vehement îndreptat în contra dlui Dr. Iuliu Maniu, pe care însă în urma protestului energic ridicat de d. Dr. Iuliu Maniu, a fost silit în plenul ședinței momentan să și-l retragă.

După o discuție mai lungă comitele suprem, partea întâi a proiectului de rezoluțiune nu a admis-o la vot, iar asupra părții a doua admitând votarea, aceea a rămas în minoritate.

La desbaterea specială a proiectului pentru împărțirea cercurilor de votare au luat cuvântul dintre Români d. canonic Dr. Izidor Marcu și avocatul Dr. I. Maniu și Dr. I. Morariu. În butul tuturor argumentelor aduse de oratorii români, congregațiunea comitatensă a primit en bloc propunerea comisiei permanente privitoare la împărțirea cercurilor de votare.

Boala Impăratului.

Arad, 23 Aprilie.

Starea sanitară a Impăratului azi iar s'a agravat. Speranțele de ieri nu s'au îndeplinit. Ieri se spunea chiar, că bătrânul monarh în curând va putea să părăsească odaia și medical Ortner își va sista vizitele la Schönbrunn, arhiducele Francisc Salvator a plecat ieri la Wallsee și arhiducesa Valeria a fost ieri seara la teatru. Din toate acestea publicul a prins nădejdea că moșneagul Impărat se apropie de vindecarea desăvârșită.

De ieri până astăzi însă situația s'a schimbat spre rău. Azi diagnoza medicilor a fost neliniștitoare. Impăratul a avut noapte rea. După culcare a adormit numai decât, dar spre mezul nopții a început să tusească și n'a mai putut dormi toată noaptea. Impăratul s'a sculat la orele 4 și un sfert. Era obosit și rău dispus. La opt dimineața a primit pe mareșalul de curte prințul Montenuovo, apoi pe aghiotanții contele Paar și baronul Balfras, în urmă pe șeful cabinetului Schiessl. Vremea e mai rea, decât ieri și asta îl

impresionează vădit foarte neplăcut pe bătrânul monarh. E vânt, cerul e noros.

Azi medicii nu au dat buletin, dar oficioasele au adus totuși două comunicate despre starea augustului bolnav. Comunicatul prim a fost pesimist și a produs dureroasă senzație în capitală. Al doilea comunicat a fost mai liniștitor, dar se crede că adevărul curat se cuprinde în cel dintâi.

Boala Impăratului e foarte cerbicoasă. Avem de a face cu catar rezistent, care evidențiază simptome îngrijorătoare. Tusa nu mai conține, disolvarea ei se face foarte anevoios. Funcționarea cordului și a rinichilor e normală. Pe medicii îi neliniștește mai ales constanța ireducibilă a catarului și a simptomelor de inflamație. Cu toate acestea nu este motiv de desperare. Criza, ce e drept, n'a trecut încă, dar se speră, că organismul puternic al monarhului va rămâne și de astădată învingător.

Piesele teatrale ungurești la modă în străinătate.

În capitalele Europei și — după ele — în orașele de a doua mână se dau în timpul din urmă multe piese scrise de autori unguri — mai bine zis de evrei maghiarizați. Pentru cel neinițiat în cauză succesul acesta „mare” este a se atribui spiritului literaturii ungurești moderne, genialilor autori, etc. Cel puțin așa scriu jurnalele și revistele ungurești! Iată ce declară d. e. într'un articol de fond „Az érdekes újság” (foaia interesantă) în numărul său de Crăciun 1913: „Adevărații ambasadori ai maghiarismului n'au să se caute acolo unde se îndură ministrul de externe, în urma jocului său diplomatic, să ne aleagă câte un loc, ca să fim reprezentați în diferitele state... Adevărații mari ambasadori ai maghiarismului sunt: scriitorii și artiștii... Astăzi s'a schimbat situația și abia dacă există neam, luând în considerare pe cel francez, pe cel englez și pe cel german, abea dacă există neam, care să aibă în străinătate ambasadori atât de bine acreditați, ca maghiarimea. E de ajuns să înșirăm chiar și numai numele lor.

Pe terenul literar se manifestă între adevărații ambasadori ai maghiarismului: Bródy, Molnár, Lengyel, Heltai, Biró, ale căror piese anunță lauda geniului unguresc tot atât de bine în Viena, Berlin, Paris, Londra, Petersburg, Stockholm și Roma, ca și în New-york și în Tokio. Pe terenul muzical Lehár, Kálmán, Lacobi, Dohnányi, Lengyel, Geyer, Vecsey... în muzică Szinyei-Merse, Rippl Rónai, Kernstock, Fényes, Ferenczy...”

Nu e locul aici să discutăm prestațiunile ungurești (!) ale lui Lehár, Rippl-Rónai sau Kernstock — vom vorbi însă despre felul cum s'au lansat în capitalele Europei ungurii neași Bródy, Molnár, Lengyel.

Știm că „Az érdekes újság” e întemeiată de „Pesti Hirlap”. Cu asta am spus destul, ca publicul nostru să fie informat pe deplin. Să vedei procedul celor dela „Pesti Hirlap” și ai consorțiului lor ghesetăresc, când e vorba să „lanseze” celebritățile lor pe scenele teatrelor străine. O să arătăm și voci de presă germane, impartiiale, ca să se vadă de ce calibru sunt mult trâmbițatele capodopere ungurești.

În numărul 3 al revistei celei mai de seamă teatrale din Germania: „Bühne und Welt” scena și lumea publică Paul Schulze Berghof un articol elocvent împotriva invaziunii streine pe scenele germane și demască publicația de speculație ordinară „Ungarische Theaterkorrespondenz”. Această „corespondență teatrală ungurească” a început să apară din 15 August

1913 și vrea să „informeze întreaga strălănătea despre evenimentele teatrale ungurești”. „Corespondența” aceasta își oferă serviciile gratuit, numai ca publicul german să dea atenție „invaziunii dramaturgiei ungurești”. Într'o limbă germană detestabilă declară redacția „corespondenței” că va trimite revista tuturor gratuit, necerând în schimb altceva, decât ca articolele și știrile ei să aibă citatul: din „corespondența teatrală ungurească”.

Acum ne putem noi prea bine închipui cum va lansa „corespondența” pe „maarii” echilibriști ai frazei: Bródy, Molnár, Lengyel etc., căroro nu le arde de artă curată, ci — numai și numai de umplerea chimirului propriu.

Iată verdictul just al scriitorului articolului citat: „...nu e vorba de propaganda în artă a unui spirit mai bun, mai sănătos și mai robust, de propaganda și de introducerea artei din străinătate, nu e vorba de opere, cari tratează despre ce e mai curat și mai înalt în omenime — ci e vorba despre nește prestațiuni submediocre ale scrisului, de lucrări pline de senzații perverse și de un spirit disolvant, cari speculează la instinctele cele mai josnice ale maselor și cari vânează numai și numai după senzație și după gheset, cu orice preț. De categoria aceasta este marfa teatrală ungurească contrabandată până acum peste graniță pe scenele noastre. Nu aflăm nici un singur autor remarcabil, nici unul, căruia să nu-i putem pune noi față 'n față o duzină, autori proprii, mai buni, cari să ne ofere fructe mai frumoase și mai nobile”.

Ca să se vadă ce anunță noua revistă teatrală nemțească-ungurească, iată câteva nume celebre, pe cari vrea să le facă cunoscute străinătății: Kádár, Mohácsi, Koresmáros, Krudy, Balázs, Márkus, Guthi Soma, Leitner, Hervay, Timár, Garvay, Bosnyák. Despre fiecare are să ne spună ceva „corespondența”. Unul compune o operetă, altul a început o comedie, pe care va înainta-o teatrului național din Budapesta, altul se întoarce din America cu o piesă nouă...

„Ai naibii oameni trebuie să fie și scriitorii ăia unguri!” exclamă Hermann Kessler în Nr. 11 („Bühne und Welt”) din anul acesta (1914). Ai naibii oameni, căroro li se iau în primire (ceace nu i se întâmplă nici chiar lui Gerhart Hauptmann la noi!) piesele teatrale, încă înainte de a le fi isprăvit! Și așa mai departe, cu aceeași îndreptățire de a persifla tendințele de a se umfla ale brotacului de baltă.

Ce e mai hazliu în cazul acesta este că reprezentațiile trupelor străine, date în Budapesta — sunt urmărite cu mare dușmănie de presa arhișovinistă. Nimic nu le place ungarilor din Budapesta ce nu sună ungurește — lor, cari se laudă cu europenizarea artei lor!

Se știe că statul nostru zidește un nou teatru național unguresc în Budapesta, cu multe milioane din bugetul țării noastre.

„Huncut”-ul de neamț a trebuit să-și vâre coada și la teatru național unguresc! Inchipuiți-vă! În 1849 s'a jucat nemțește pe scena teatrului național unguresc! Ce amărăciune în inima unui ungar adevărat!

Palásthy Géza publică în „Vasárnapú újság” (No 9, 1914) două faximile după programele nemțești de pe atunci. Iată o parte din textul explicativ:

„De edificiul vechiului „teatru național” se leagă legenda, că pe scena aceasta nu s'a jucat într'altă limbă decât în limba ungurească în decursul celor șaptezeci de ani, cât timp s'au dat reprezentații acolo. De sigur nu cunoaște generația de astăzi faptul istoric, că legenda aceasta s'a prefăcut în nimic încă înainte cu șizeci și patru de ani, fiindcă în 1849 s'au dat în „teatru național” douăzeci și șapte de reprezentații în limba nemțească”.

...lovitura aceasta a primit-o „teatru na-

țional” după înfrângerea luptei pentru libertate....” „În 9 August (1849) a răsunat pentru întâia dată vorba nemțească pe scena „teatrului național”.

....(Afizele acestea) ne povestesc despre cele mai triste 27 de zile ale „teatrului național” — o poveste interesantă și tristă”.

Va să zică limba germană pe o scenă ungurească — o rușine pentru aceasta!

Și mai caraghios e când te gândești că teatrul unguresc, care e de ieri-alaltăieri, a crescut (dacă a crescut!) sub aripele ocrotitoare ale germanilor.

Chiar reprezentația de gală, la deschiderea teatrului național din Budapesta — a teatrului a cărui soartă o deplânge Palásthy Géza! — a fost o manifestație a doi străini. În 9 Febr. 1812 s'a inaugurat „teatru național” unguresc cu piesele festive: „Regele Ștefan” și „Ruinele Atenei”. Textul „Ruinelor Atenei” l-a scris — Kotzebue, iar muzica, alt străin, Ludovic de Beethoven.

Mă mir că nu s'a cutremurat edificiul de revoltă, când a auzit prestațiunile odioșilor venetici!

Să vede că — drept recompensă! — aleargă acum Biró și Bródy și Lengyel și Molnár cu lascivitățile și jongleriile lor teatrale prin Germania, cerând favorul străinătății urgisite...

H. P.-P.

Ședința camerii.

Domnul Dr. Alexandru Vaída-Voevod spionat de agentul provocator Duliskovici.

(Prin telefon.)

Ședința de azi a fost deschisă de către președintele Beöthy deabea după orele 11 înainte de amezai pe lângă un desinteres general al puținilor deputați prezenți. Dintre deputații români e de față d. Dr. A. Vaída-Voevod.

Președintele deschizând ședința prezintă camerii scrisoarea primului ministru, prin care aduce la cunoștință că M. Sa a convocat delegațiunile la Budapesta pe ziua de 28 Aprilie.

Trecându-se la punctul prim al ordinii de zi au fost aleși membri în comisie. După alegere ședința a fost suspendată pe timp de un pătrar de oră, în care vreme s'au constituit comisiile.

Continuându-se ședința au fost aleși membri în juriul de incompatibilitate.

La ora 1 camera ia în desbatere proiectul de budget. Raportorul Loránd Hegedüs face cunoscut pe larg proiectul, apoi la orele 2 președintele suspendă ședința pe timp de două ore. Ședința se redeschide însă deabia la orele 5 fără un sfert, când ocupă scaunul prezidențial noul vicepreședintele Simonesi. Continuându-se desbaterea proiectului de budget ia cuvântul deputatul român d. Dr. Alexandru Vaída-Voevod.

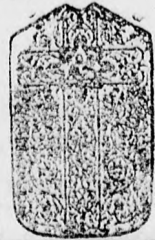
Dr. Alex. Vaída-Voevod își începe discursul spunând cu ironie la adresa opoziției, că el a rămas acum singurul reprezentant opozițional în cameră, nevoind opoziția maghiară să-și implicească acum datoria, ci numai în delegațiuni. Deputații naționaliști duc lupta afară de parlament pentru sufragiul universal căci ei n'au nici un reprezentant în delegațiuni.

Opoziția maghiară răspunde rusofilismul în adunări populare. Dacă aceasta ar face-o un nemaghiar, de sigur ar fi numit trădător de patrie. Independenții au cauzat prin atitudinea lor că s'au pierdut simpatia României și Serbiei, iar acum tot ei provoacă și pierderea simpatiiilor Germanilor. Accentuiază necesitatea sporirii armatei. Declară în numele partidului național român că nu primește budgetul.

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvonne, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici.



Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, văpsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din Segedin-Rokus, al bisericii minorilor din Arad, pictarea și aranjarea mănăstirilor din Mariasavár și Marlaradna, a bisericii din Beregsa și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepes-sütörtökhegy. :: Cu planuri și prelininare de spese stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe spesele noastre. He 1164

Contele Ștefan Tisza dorește să-și răspundă pe scurt dlui Dr. Vaida-Voevod. Primul ministru declară că e de o părere cu dl Vaida privitor la propaganda rusofilă, ce o face opoziția maghiară. Va vorbi despre aceasta mai pe larg în delegații. Românii nu sunt considerați ca cetățeni de al treilea rang. Românii le merge în Ungaria cu mult mai bine decât în România și Rusia. Nu e adevărat că armata e slabă cum se afirmă de către unii. E curios însă — continuă contele Tisza — că chiar d. Vaida vorbește despre rusofilism, care a stat în legături cu frații Gerovsky.

Dr. Vaida-Voevod: Voi răspunde.

Contele Tisza: Mă voi bucura de aceasta.

Dr. Al. Vaida-Voevod: Respinge afirmația că ar avea legături cu frații Gerovsky. Cu unul dintre aceștia s'a întâlnit o singură dată, iar cu al doilea de vre-o trei ori. Dacă contele Tisza ar ști despre ce a vorbit cu ei, desigur că nu ar fi amintit aceasta chestie. Petrecând în Karlsbad i s'a prezentat un tânăr cu o scrisoare dela Gerovsky. Acest tânăr îi vorbea mult despre situația Rutenilor și despre Ruși. Oratorul i-a răspuns însă întotdeauna că nu vrea să audă despre Ruși, privitor la Rutenii din Ungaria stă bucuros de vorbă cu el. Tânărul care umblase des la locuința oratorului, s'a descoperit mai târziu că e organizatorul procesului de schismă intentat împotriva Rutenilor, detectivul poliției de graniță, Duliskovici. Oratorul cere dela primul ministru ca să fie confrontat cu detectivul Duliskovici.

Contele Ștefan Tisza: Scrisoarea lui Gerovsky voi citi-o în ședința de mâine.

Dr. Vaida-Voevod trage la îndoială că primul ministru ar cunoaște conținutul acestei scrisori, fiind originalul în posesiunea lui și astfel nu poate fi vorba decât despre o falsificare.

Mai vorbește apoi la proiectul de buget deputatul guvernamental Scitovszky vre-o două ore, declarând că primește bugetul.

Camera votează în general proiectul.

La desbaterea în special raportorul Beöthy face cunoscut bugetul ministerului de interne. La orele 8 fără un sfert se încheie desbaterea bugetului pentru ca să se continue în ședința de mâine.

Președintele camerei propune ca în ședința de mâine să fie aleși membrii delegații. Ședința de azi s'a terminat la orele 8 seara.

Știrile zilei.

Războiul american.

— **Paris.** — Lui Newyork Herald i se telegrafiază din Mexiko-City: Poporul capitalei a primit pe Huerta cu mari ovaiuni. Huerta a ținut manifestanților un discurs în care a zis:

— Răspunderea pentru situaținea de azi o are guvernul american. Mexico a făcut totul pentru încunjurarea dușmănilor. În vreme de trei săptămâni avem o armată de patru milioane soldați. Mexico va ști să-și apere suveranitatea și independența, de-ar trebui să poarte rebel chiar și 25 de ani.

Chihuahua. — Generalul Caraura, conducătorul răsculaților mexicani, cari luptă în contra lui Huerta, a declarat că Statele-Unite sunt în mare rătăcire, dacă cred, că procedura lor află complăcerea revoluționarilor, contrari lui Huerta. Statele-Unite susțin, că atacul lor e îndreptat împotriva persoanei lui Huerta, dar întreg poporul mexican consideră procedura Americanilor ca dușmănoasă statului mexican.

Londra. — Lin Newyork se telegrafiază: Tururile flotelor unite a lui Badgar și Fletcher au început să bombardeze casele din Veracruz, din cari soldați mexicani au tras focuri asupra mateloților americani. Bombardarea s'a început la orele 8 dimineața. Au fost ucisți peste 150 de soldați mexicani. Generalul Maas, comandantul trupelor mexicane din Veracruz, a dispărut. Se crede că s'a refugiat împreună cu familia sa. Orașul Veracruz este deja total în mâinile Americanilor.

Frankfurt. — Coresponlentul ziarului „Frankfurter Zeitung” scrie din El Paso: Aflu că generalul Caraura este gata a lupta împreună cu

Huerta. Caraura a provocat pe plenipotențiarul diplomatic al Statelor-Unite să intervină la Washington pentru încetarea imediată a dușmănilor și pentru retragerea trupelor americane de pe teritoriul mexican, căci în cazul contrar poporul întreg se va scula împotriva Statelor-Unite.

Washington. — Generalul Caranza, unul dintre conducătorii revoluționarilor împotriva guvernării lui Huerta s'a adresat către președintele Wilson cerând ca să încete imediat ostilitățile căci în caz contrar întreg Mexicul până la ultimul om va fi constrâns să intre în războiul neegal.

Caranza aduce la cunoștință președintelui Wilson că încă pe când congresul uniunii nu-și dăduse aprobarea pentru demersul armat împotriva lui Huerta, pentru incidentul din Tampico trupele americane au început ostilitățile împotriva Veracruzului.

Washington. — După știrile sosite, azi după amiază trupele generalului revoluționar Caranza s'au împreunat cu trupele lui Huerta. Știrea a produs mare panică în Washington.

Intrevederea împăratului Wilhelm cu țarul Rusiei.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” anunță că împăratul Wilhelm se va întâlni cu țarul Rusiei în cursul acestei veri în apele finlandeze. Dela locurile competente se desminte însă această știre.

Baronul Géza Fehérvary în agonie.

Viena. — Neues Wiener Tageblatt și Extrablatt aduc știrea, că comandantul gardei imperiale, baronul Géza Fehérvary, fostul șef al guvernului numit „darabant” e în agonie. Membrii familiei au sosit aproape toți în Viena. Catastrofa se așteaptă în orice moment.

Diferende diplomatice.

Berlin. — „Berliner Zeitung am Mittag” are informația că tripla antantă a respins categoric cererea Italiei, referitor la retrocedarea Dodecanesului Turciei și ca insula să rămână sub protectorat italian.

Roma. — La dorința guvernului Italia nu va ridica nici o pretențiune asupra Dodecanesului. — Face senzație faptul că pe când Italia a trimis o notă Greciei să părăsească Albania de sud, pe de altă parte Austro-Ungaria a intervenit energic la domnitorul Albaniei să satisfacă pretențiunile epiroților.

Seminar român gr. cat. în Oradea-mare.

Oradea-mare. — În lunie a. c. se va pune piatra fundamentală a unui seminar gr. cat. român în Oradea. Cunoscându-se șicanele la cari au fost expuși clericii români în seminarul romano-catolic de aici, zidirea acestui seminar se va face în cel mai scurt timp posibil. Bihorul românesc și împrejurimile amenințate vor primi un focar de lumină dătătoare de viață.

„Domnul Notar” și poliția din Brașov.

Brașov. — Poliția de aici primind ordin să confişte piesa „Domnul Notar” și-a făcut apariția la librăriiile românești, unde n'a mai aflat însă nici un singur exemplar din această piesă care a avut cel mai mare succes de librărie ce s'a putut închipui.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 23 Aprilie 1914.

Mersul vremii, Institutul meteorologic anunță: scăderea temperaturii, în unele locuri ploii cu tuni.

Prognostic telegrafic: vreme schimbătoasă, mai târziu rece.

Temperatura la amiază a fost: 20.4 C.

„DOMNUL NOTAR” ȘI SLUJBAȘII DIN BRAD AI ADMINISTRĂȚIEI. Din Brad ni se scrie: În a treia zi de Paști, slujbașii administrației și-au făcut apariția în librăria „Minerva”, pentru a confisca piesa „Domnul Notar”.

Conducătorul librăriei și-a exprimat regretul că deși i se cere zilnic această faimoasă dramă, nu mai are nici un exemplar.

Desvălirea bustului lui Ion Russu-Sirianu. În 3 Maiu n. — după cum am anunțat — se va desvălă la Șiria (com. Arad) bustul regretatului ziarist Ion Russu-Sirianu.

După cum suntem informați, va veni multă lume la această sărbătoare. Și-au anunțat participarea și mulți frați de peste muniți, cari vor avea în 3 Maiu prilejul să ne vadă cum ne știm manifesta noi recunoștința față de un dispărut, care a știut cum să fie român și a știut să fie muncitor cum se cade.

Procesul nostru pentru apărarea armatei române. Astăzi înainte de amiază s'a desbătut în fața tribunalului din Arad procesul de calomnie intentat ziarului nostru de Papp János, care astăvară pe timpul campaniei românești în Bulgaria, ca trimis al unor ziare maghiare a atacat violent armata română în corespondențele sale — pentru care a fost înfierat în ziarul nostru.

La sentință nu s'a ajuns, deoarece diferența s'a aplanat mai înainte. Papp János a declarat că nu a avut intențiunea de a bârni armata românească și că cele două luni petrecute în România sunt zilele cele mai plăcute din viața sa.

D. Const. Savu, redactorul responsabil al „Românului” în schimb a retractat expresiile vătămătoare, amintite în actul de acuză, aduse persoanei acuzatorului în articolul amintit.

În consecință procedura a fost sistată. Colegul nostru de redacție însă la ieșirea din sală nu a voit să primească mâna întinsă spre împăcare a acuzatorului pocăit.

Eșuarea inrudirei greco-române. Ziarul de bulevard „Az Est” din Budapesta tipărește azi o pretinsă corespondență a raportorului ei din București. Spune, că căsătoria proiectată între diodochul grec și prințesa Elisaveta a României a eșuat. Grecia ar fi supărată, pentru că regele Carol și mai ales regina Carmen Sylva sprijinește cu prea mare ardoare pe domnitorul Albaniei prințul de Wied, care este dușmanul firesc al Greciei. Dimpotrivă în România s'a produs enormă iritație împotriva Grecilor pentru masacrele dela Coriza. Regina Carmen Sylva ar fi mai ales în contra căsătoriei și din pricina asta ar fi avut loc scene furtunoase între dânsa și soția moștenitorului român. În sfârșit însă regina Carmen Sylva ar fi reușit să dispună și pe prințesa Elisaveta în contra căsătoriei cu moștenitorul tronului elen. Se zice că pentru ziua de azi a fost așteptat prințul George al Greciei la București, dar vizita nu s'a făcut, ceea ce ar dovedi mai presus de ori ce îndoială că proiectată căsătorie nu se va realiza.

Dăm știrea aceasta cu toată rezerva și toată răspunderea pentru dânsa o lăsăm ziarului „Az Est”.

Prietenie româno-sârbească. Din Belgrad se anunță: A treia zi de Paști a sosit în oraș reuniunea română de cântări „Armonia” din Craiova, care a concertat în teatrul național. Oaspeților români li s'a făcut o primire splendidă: peste 20 mii de persoane le-au ieșit întru întâmpinare la gară. Cășele au arborat drapelul sârbesc și românesc, reuniunea a intrat în oraș în aclamațiile mulțimei. Orchestrele militare cântau imnul național românesc. Presa sârbească salută cu entuziasm pe oaspeții români și face apologia prieteniei româno-sârbești.

Regele Angliei în Paris. Ziua de ieri a fost ziua convorbirilor diplomatice ale lui Sir Edward Grey cu cei mai de seamă bărbați de stat francezi și străini. Între cei din urmă se numără

Nagy Jenő,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și eu plătiți în rate favorabile,
Ordinează ziua întreagă.

și ambasador
împreună cu
ferit cu Grey
regele George
căci candida
ambasador
blic.

Dacă pân
Londra și-au
posibil la po
la Londra, c
timp că s'a
lui Iswolski.

Părechea
în revistă a
primită la s

Cu acea
conferit ord
școalei poli
Cyr. Parad

Marea n
într'o furtu

După în
regală a fos
ris. În num
gale bogate

Perechea
minute la
Poincaré ș
Palais Elys

Perechea
un dîneu d
caré, la ca
sidentului,
lui și alte

Asociaț
țile studen
tărit ca to
în o sigur
mele „Jüg
pând cu lu
numire și
scop univ
sud — lă
politice.

Putere
e de 4 mii
mii, a Ang
a Italiei 1
un milion

Misiun
cursul se
a avut lo
tre regele

Erupti
tă, că Et
înalță ur
ploae de

Urmă
că în lășă
un număr
nalului d
reuniune
contesei
dresa Va
rea, ca e

E înt
la acest
rea adus
se public

Stil ve
produselor
peste tot
și ritm.

Compo
zitie are a
între cei
dusele în

F

și ambasadorul rus la Paris, d. Iswolsky, care împreună cu ambasadorul englez Bertie a conferit cu Grey și a fost primit și în audiență de regele George. Această știre capătă importanță căci candidatura lui Iswolsky pentru postul de ambasador în Anglia e privită ca un secret public.

Dacă până acum cercurile conducătoare din Londra și-au dat silința să-l rețină cât de mult posibil la postul său pe actualul ambasador rus la Londra, d. Benckendorff, se pare în ultimul timp că s'a format acolo o atmosferă favorabilă lui Iswolski.

Părechea regală a laut ieri parte la trecerea în revistă a trupelor în Vincennes, unde a fost primită la sosire cu entuziaste ovații.

Cu această ocazie președintele Poincaré a conferit ordul Legiunii de onoare steagurilor școlii politehnice și școlii de război din Saint-Cyr. Parada s'a terminat cu defilarea trupelor.

Marea mulțime care a fost de față a izbucnit într-o furtună de aplauze.

După întoarcerea dela Vincennes părechea regală a fost primită la magistratul comunei Paris. În numele orașului i s'a predat familiei regale bogate cadouri.

Perechea regală s'a întors la orele 6 și 10 minute la ministerul de externe. Președintele Poincaré și dna, cari i-au însoțit s'au întors la Palais Elysée.

Perechea regală a dat la ambasada engleză un dîneu de gală în onoarea președintelui Poincaré, la care a luat parte suita regală și a preșidentului, corpul diplomatic, membrii guvernului și alte personalități.

Asociația studenților slavi de sud. Societățile studenților slavi din Praga și Viena au hotărât ca toți studenții slavi de sud să se unească în o sigură asociație mare, care va purta numele „Jugoslavia” (Tinerimea slavă) și începând cu luna viitoare va scoate sub această denumire și un ziar în Zagrab. Asociația are de scop unirea culturală și socială a Slavilor de sud — lăsând pentru viitor chestiunea unirei politice.

Puterea armată pe timp de război: a Rusiei e de 4 mil. 600 mii oameni, a Franței 2 mil. 350 mii, a Angliei 1 milion, a Germaniei 3 milioane, a Italiei 1 mil. 100 mii, a Austro-Ungariei e de un milion și 900 mii oameni.

Misiunea spaniolă la regele Carol. În decursul șederii în București a misiunii spaniole, a avut loc un călduros schimb de telegrame între regele Carol și Alfonso.

Erupția vulcanului Etna. Din Roma se anunță, că Etna e în plină erupție. Din crater se înalță uriașe coloane de fum, împreunate cu ploaie de cenuse.

Urmările unei critici. Din Roma vine știrea, că în lăsămîntul cardinalului Rampolla s'a aflat un număr foarte mare de scrisori trimise cardinalului de către contesa Pallavicini presidenta reuniunii femeilor catolice din Milan. Scrisorile contesei cuprind o seamă de critici aspre la adresa Vaticanului și de aceea s'a făcut încercarea, ca ea să se retragă din această demnitate.

E întrebare însă, dacă se va învoi contesa la acest pas. Contesa Pallavicini desminte știrea adusă de unele ziare, că ea ar avea de gând se publice scrisorile cardinalului Rampolla.

Stil vechi și stil nou românesc. Caracterul tuturor produselor industriei noastre naționale depinde ca și peste tot industria de artă, de materie, compoziție și ritm.

Compoziția are a se acomoda materiei, și în compoziție are a se manifesta ritmul. Această legătură strânsă între cei trei factori principali se manifestă în toate produsele industriei noastre naționale. Suntem obișnuiți a

aduce aci ca explicație intențiu înăscut al poporului. Incontestabile sunt însușirile artistice ale țărânului nostru dar eu cred că mai ușor se explică stilizarea, gradul mare de abateri întru acomodarea cerințelor stilare ale materiei, cu distanța dintre modul realist de a observa, și abilitatea de a exprima.

Modul de a observa a țărânului e realist, b. o. păstorul care-și cunoaște aparte fiecare oale cu toate că păstrează câteva sute, și cu toate că ochiul nostru nu va putea descoperi nimic caracteristic. În artă, unde are a-și intrupa impresiile devine deodată necredincios modulul de a observa și începe a stiliza.

La aparență o disarmonie! Explicația o găsim însă ușor. Țărânul nu reproduce decât motive bine cunoscute, pe cari le are întipărite și nu-l conturbă astfel nici năzuința de a copia modelul din natură detaliu după detaliu, nici fantazia cu care ar fi să înlocuiască verigile ce lipsesc din lanțul necomplet al impresiilor. Greutățile tehnice cu cari țărânul nostru nu se poate lupta, schimbă la intruparea impresiilor tot caracterul produselor.

Față de materie și greutatele tehnice țărânul pierde stăpânirea peste impresii cari devin de acum neclare. El se acomodează de silă materiei pentru că nu se poate lupta cu ea — și aci zace chiar în această acomodare una din primele virtuți ale industriei noastre naționale. Cele spuse până aci se referă natural numai la arta creatoare și nu la arta care se reduce numai la reproducere sau la combinarea motivelor reproduce și este un moment de mare importanță pentru dezvoltarea în viitor a artei noastre naționale. Noi am acceptat b. o. în general ca motive decorative curat românești, motivele de ordin geometric și combatem strașnic „corcirea” artei naționale cu motive naturaliste. Bănatul e pămîntul clasic unde se poate studia și cunoaște această „corcire” care nu este altceva decât un pas pe pipăite făcut, încă prin întunec în arta țărânului nostru.

Toate curentele noi își au și devierile lor triste și astfel până vom ajunge la ceva cristalizat nu ne putem exprima și în special eu nu citez să mă exprim așa ușor față de această „corcire” în care eu văd o apropiere spre realism ușor explicabilă prin cele de mai înainte. Țărânul vede realist, cunoștințele mai avansate și instrumentele mai perfecte de azi îl fac posibilă o apropiere mai mare spre naturalism. Se naște numai întrebarea, dacă va ține cont țărânul și de aci înainte când va trebui s'o facă conștient, de cerințele stilare ale materiei — și aci e punctul unde își are cuvântul artistul cu pregătiri, sprijinit de intelectual — așa îmi închipui eu o nobilitare și o dezvoltare a artei noastre naționale, care să devie un factor viu și nu prin declararea oficială a unor motive cari înseamnă un trecut frumos, dar pun stăvilă unei dezvoltări avansate, în spiritul secolului nostru agitat.

În viață nu există stagnare și nici arta noastră națională nu va putea rămânea la punctul de dezvoltare până unde au adus-o strămoșii noștri. Pașul trebuie făcut! La toamnă cred că voi putea reveni pe larg asupra chestiei. — *Al. G. Iorga.*

Cum și-a câștigat Mark Twain cei dintâi creștari. Cunoscutul umorist american, Mark Twain după cum scrie revista londoneză „Tit-Bits” a fost întrebat într-o zi de prietenii săi, dacă își mai aduce aminte de cei dintâi creștari ce i-a câștigat singur. „Da”, răspunse Mark Twain „umblam pe atunci încă la școală și îmi este o amintire foarte dureroasă. Există o dispoziție în regulamentul școlii noastre, că fiecare elev, care își murdărea puful cu cerneală sau și-l tăia cu cuțitașul, era disciplinat în fața întregii clase sau avea să plătească o pedeapsă în bani de 5 dolari. Afară de aceasta mai exista și bastonul de trestie. O știam aceasta foarte bine, pentrucă îi făcusem deja cunoștința: era afurisit de aspră. Într-o zi am fost silit să-i spun tatălui meu, că am călcat regulamentul și trebuie să aleg acum între pedeapsa cu bani sau să primesc o bătaie zdravănă înaintea celorlalți elevi. „Sam”, zise tatăl meu „ar fi prea jignitor ca numele nostru să fie necinstit în fața întregii clase; voi plăti deci pedeapsa. Dar de aceea totuși nu doresc ca tu să ai vre-o pierdere: vină deci puțin până sus...” Cu câteva minute mai târ-

ziu mă scoborâi cu un simțământ foarte nepăcut în spate și cu cei 5 dolari, iar deoarece am fost acum odată pedepsit și mă deprinsesem cu acest simțământ m'am hotărât să mai primesc și bătaia în fața clasei.

Aceasta am și făcut-o și așa câștigai 5 dolari.

Aceștia au fost cei dintâi bani pe cari i-am câștigat în viață!”

Lăsămîntul lui Fragson. Din Paris se anunță, că în „Hotel des Ventes” s'a licitat ieri lăsămîntul regretatului artist Fragson care după cum se știe a fost împușcat de tatăl său. Prieteni fără număr ai regretatului artist au fost de față. Lăsămîntul, afară de mobile și de haine, numără și o seamă de opere de artă. În întregime lăsămîntul lui Fragson a fost licitat cu 10,770.

Locuința lordului Byron în Roma. În una neobositelor cercetări despre șederea lordului Byron în Italia s'a putut în sfârșit stabili care a fost locuința din Roma unde a stat el în exilul lui voluntar. A trebuit multă vreme până să se afle locuința marelui nemulțumit, căci din cauza relațiilor cu familia sa, el nu și-a dat niciodată adresa exactă a domiciliului. S'a ajuns la aflarea locuinței lui, prin o scrisoare de bancă pe al cărei revers era scris: Remisă lordului Byron, Piazza di Spagna 66. Din registrele bisericii Sant' Andrea delle Fratte se poate stabili, că numerii acestei părți a pietei spaniole, unde a locuit Byron nu s'au schimbat de loc dela 1816, și așa casa număr 66, unde a locuit marele poet englez, după împrejurările de azi e o biată casă modestă, cu trepte înguste și odăi scunde.

Colonia engleză din Roma a și format un comitet pentru a însemna prin o tablă de marmură amintirea, că acolo a trăit o vreme cel mai mare geniu poetic, care a trecut vreodată pe pământ.

Dr. Sever Miclea avocat anunță că și-a mutat cancelaria advocațională pe strada József főherceg sub Nr. 18 pe partea și în apropierea bisericii lutherane.

x Trăsuri pentru copii, trăsuri de mână, scaune pentru copii, foarte ieftine la firma Hegedüs. (He 1891).

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înmuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmanna, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)**

Cronica socială.

Serbările dela Caransebeș. Programul celor două serate artistice aranjate Duminică în 13/26 și Luni în 14/27 Aprilie 1914 în Caransebeș.

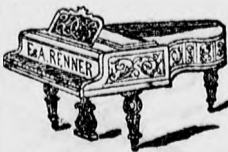
Duminică seara, începutul la 8 ore: Bures: Poutpourri românesc executat de orchestra militară. Rossini: Cavatina din „Semiramis” cântată de dna **Elisabeta Jurca.** Suppé: Ouvertura din op. „Banditenstreich” executată de orchestra militară. C. Porumbescu: Crai nou, operetă în 2 acte. Dans.

Luni seara, începutul la 7^{1/2} ore: Gleisner: Fantasie a. R. Wagners' operă, executată de orchestra militară. Delibes: Aria clopoțelilor din opera Lakmé cântată de dna **Lucia Cosma.** Vidu: Negruța, executată de orchestra militară. C. Porumbescu: Crai nou, operetă în 2 acte. Dans.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-IOSEFIN strada HUNYADI nr-ul 12.



MARE ASORTIMENT DE PIANE, PIANINE ȘI HARMONI.
: CALITATEA CEA MAI BUNĂ. :

Prețuri ieftine.

Preturi ieftine.

Concert în Timișoara. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul Timișorii aranjează Sâmbătă în 25 Aprilie st. n. c. în localitatea (Novotny) „Erzsébet” un concert împreună cu declamațiuni și urmat de dans, cu următorul program:

„Motto” de I. Velcean. 1. „Cimpoiul” de I. Velcean cor mixt cu solo de bariton. 2. „Intâia scrisoare de dragoste” monolog comic de S. Bornemissa predat de d-șara Mărioara Petroviciu. 3. „Preste deal” de I. Vidu cor mixt cu solo de bariton cântat de dl M. Neguleasa. 4. „Achim Fîraru” monolog de A. P. Bănuțiu predat de dl I. Amăgeșcu. 5. „Foaie verde frunză lată” de I. Velcean cor mixt. 6. „Pe-al nostru steag” cor mixt de I. Petroviciu. 7. „Cinematograf”, comedie într-un act.

Venitul concert este destinat pentru ajutarea bisericii rom. gr.-or. din localitate.

Teatru în Săliște. Reuniunea pompierilor vol. din Săliște aranjează la Duminică Tomii (13) 26 Aprilie c. o producție teatrală în sala școlii. Se va preda piesa: „In lumea de azi”, comedie de moravuri în 4 acte de Zoe Verzea. Inceputul la 7 ore seara. După producție urmează dans. Prețurile de intrare: Scaunul în loge 2 cor., loc I 2 cor., loc II 1.50 cor., loc III 1 cor., loc de stat 60 fil. Biletele se vând în prăvălia N. Tintea succesori și seara la cassă.

ECONOMIA

Apropierea economică între Franța și România.

Arad, 23 Aprilie.

În ultimul timp am putut înregistra o serie de evenimente cari dovedesc clar că o apropiere s'a făcut între două state latine: Franța și România. Această mișcare în interesul amicitiei franco-române s'a manifestat mai ales pe terenul intelectual și a prins cheag și pe terenul politic.

Este proaspătă în memoria tuturor seria de conferințe organizate de o asociație culturală franceză („Le Foyer”) la Atheneul din capitala României, conferințe cari au readus în amintire frumoasele timpuri de odinioară a armoniei franco-române. Credem a ști din sorginte bună că această mișcare intelectuală nu se va opri aici și se va face, într-adevăr, un schimb de conferințe și conferențieri între România și Franța, schimb din care ambele națiuni vor profita. Chiar și pe terenul politic relațiile oficialității și a opiniei franco-române se găsesc în cele mai bune condițiuni de prosperare și progres. Știm bine că Franța a dat în criza provocată de cererea de revizuire a monarhiei dualiste, tot concursul său diplomatic și publicistic României, spre a menține intactă pacea dela București.

Rămâne ca această utilă apropiere între cele două națiuni latine să se facă și pe un alt teren, foarte important în viața modernă: pe terenul economic. În această privință este foarte mult de reparat, din cauza greșelilor trecutului. Capitalurile franceze, așa de abundente, au evitat, până acum, a înviora piața și industria din România, deoarece Francezii au considerat România ca un stat infeodat completamente la politica germană. Pe de altă parte și Românii din regat au comis eroarea de a se adresa numai pieței financiare germane, care nu odată a pus României condițiuni oneroase, fiind sigură că nu va avea nici o concurență!...

Dar acum lucrurile par a se schimba. Iată, într-adevăr, ce scrie marele ziar bucureștean „Minerva” sub titlul de „Banca franco-română”:

„Până în prezent influența Franței asupra României s'a mărginit aproape în mod exclusiv pe terenul intelectual. Economiceste, influența poporului francez a mers chiar descrescând, lăsând locul întâi popoarelor din Europa centrală.

În urma evenimentelor politice din Balcani, Francezii însă au început să-și dea seama că ei ar putea să tragă și foloase materiale din această parte a Europei, dezvoltându-și comerțul și raporturile economice cu țările din această regiune. Era însă natural ca ei să înceapă cu România, care e cea mai înaintată, nu numai din punct de vedere politic, dar și economic.

Procedul cel mai nimerit și cel mai rațional pentru dezvoltarea raporturilor economice între cele două țări, e desigur crearea unei instituțiuni cu caracter mixt, care să fie în măsură să intereseze și să lege într-o activitate comună un număr cât mai mare de persoane din ambele țări. *Inițierea unei bănci franco-române era deci indicată.*

În acest scop s'a și constituit un comitet de inițiativă format din d-șii C. I. Istrati, N. N. Seceleanu, N. Racotă, Al. Simionescu, M. Berceanu și I. D. Protopopescu. Acest comitet s'a pus în legătură cu mai multe grupuri financiare importante din Paris, și a lansat liste de subscripție. În foarte scurt timp listele s'au acoperit cu subscrieri de peste șase milioane, ceea ce și determinat comitetul să ceară primul vârsământ de 30 la sută în cursul lunii Aprilie. Tot în cursul acelei luni va sosi în țară un delegat al grupului francez, care să stabilească modul de conlucrare în vederea dezvoltării relațiilor de afaceri între piața română și franceză.

Nu e nevoie să insistăm asupra importanței acestei întreprinderi și asupra folosului ce ar rezulta pentru dezvoltarea economică a României, de a putea lucra direct cu Parisul și Londra, unde capitalurile sunt cele mai testine din întreaga lume.

Capitalurile franceze au provocat dezvoltarea extraordinară a Rusiei, și a republicilor sud-americane. Ele vor fi mult mai bine remunerate și asigurate în același timp, dacă ar veni să se plaseze în România”.

Noi Românii din Transilvania, cari dorim prosperarea fraților noștri din regat, ne bucurăm de această utilă strângere a relațiilor economice dintre Franța și România și credem că inițierea marelui bănci franco-române este un frumos început de bun augur.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 23 Aprilie.

| | |
|---------------------|-------|
| Grâu pe Aprilie | 12.90 |
| Grâu pe Maiu | 12.82 |
| Grâu pe Octomvrie | 11.73 |
| Secară pe Aprilie | 10.60 |
| Secară pe Octomvrie | 9.08 |
| Ovăș pe Aprilie | 8.16 |
| Ovăș pe Octimvrie | 7.96 |
| Porumb pe Maiu | 6.88 |
| Porumb pe Iulie | 7.05 |

Bibliografie.

Se află de vânzare la librăria „Concordia” din Arad următoarele:

N. Iorga: **Chestiunea Rinului** (O istorie a Europei apusene în legătură cu aceasta chestie). Lecții ținute la școala de război cor. 5.— + 20 fil. porto.

N. Iorga: **Istoria armatei românești** vol. I. Prețul cor. 2.50 + 20 fil. porto.

N. Iorga: **Scrisori de boieri**. Prețul 1.50 + 10 fil. porto.

N. Bănescu prof.: **Gheorghe Bariț**. Rolul său în cultura națională. Prețul 60 fil. + 10 fil. p.

A. C. Cuza: **„Plagiatul poporației.”** O calomnie „More iudaico” sau cum lucrează Cahalul în contra „Goimilor” după Talmud. Anexă la Jidani în presă” 1.— + 10 fil. porto.

N. Bănescu: **Un capitol din Istoria Mănăstirii Neamțului. Starețul Neonil**. Corespondența sa cu C. Hurmuzachi și Andrei Șaguna 1.— + 10 fil. porto.

Poezii români de sub stăpânire rusească. Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Poezii ale scriitorilor din epoca unirii. Prețul cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Const. A. Giulescu: **Flori de câmp**, poezii 50 fil. + 10 fil. porto.

N. Bănescu profesor. **Corespondența familiei Hurmuzachi cu Gh. Bariț**. Prețul cor. 1.— + 20 fil. porto.

Iudita Secula: Economia de casă. Intocmită după mai mulți autori. Prețul cor. 3.— + 20 fil. porto.

A. Vlahuță: **Dreptate**. Nuvele cor. 2.— + 20 fil. porto.

Dr. V. Bianu: **Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății**, impodobit cu 315 chipuri. Cu peste 800 pagini. Prețul cor. 14. — + porto postal.

Dr. B. Basiota: **Despre lungoare**. Febra tifoidă, tîphus abdominalis). Prețul 20 fil. + 10 fil. porto.

Dr. B. Basiota: **Anemia** (lipsa de sânge.) O consultație medicală 30 fil. + 10 fil. porto.

Bibl. Istorică Flacara Nr. 20, Napoleon la Sf. Elena. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

POȘTA REDACTIEI.

C. în T. — Asemenea îți dorim și noi, cari suntem patru înși — de astădată în calitate oficială. Mai mult nici că meriți, până te-om vedea țesind din tufă. — Rap.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

În oraș mare de pe valea Someșului, lângă calea ferată se află de vânzare

un hotel

cu circulație mare. Se vinde urgent din cauza bătrâneții. Pentru informații mai deaproape a se adresa farmacistului Aurel Foltinek, Nagysomkut (Szatmár m.) Mi 2054—2

ANUNȚ.

În cancelaria subscrișului află aplicare momentană

un scriitor cu practică,

care știe scrie și la mașină.

Dr. Iuliu Morariu, adv.

Murășuioara (Marosujvár).

(Mo 2060)

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în **Oradea-Mare, Rákóczi (F5)-ut 19**

O ASCUȚITORIE ARTISTICĂ MODERNĂ

Primește spre reparare și ascuțire toffelul de brieuri, cuțite, foarfece, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cărnei, mașini pentru tunsul cașilor și a oilor. Țin în depozit toffelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, articlii de toaletă pentru cap și p. față, toffelul de articlii de oțel, și nume: brieuri, foarfece, mașini

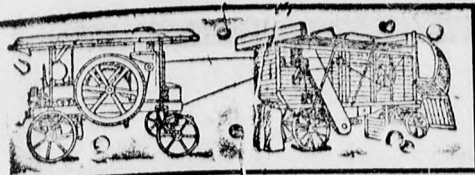


pentru tuns, tăietor de bățuri, cuțitașe pentru tăiatul hârtiei, cuțitașe de buzunar și penițele, precum și articlii pentru bărbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu distinsă stimă:

Ko 1974—58.

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic.



Fiecare **ECONOM** știe că cele mai bune
MAȘINI DE IMBLATIT CU MOTOR ELEC R'IC
MAȘINI DE SĂMÂNAT, precum și totfelul
ARANJAMENTE PENTRU MORI
se pot căpăta pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă
deplină garanție la rate dela firma
KOVÁCS și ZAKARIÁS
BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți prospecte gratuit!

Cereți prospecte gratuit!

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ



He 1429
precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.
FR. CASPARI
(Nagyküllő vm.) Mediaș. — Medgyes.
Serviciu conștințios. Soiuri garantate.
Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnl proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

În interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri
Arad, József-főherceg nr. 8.
(vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.
(Fi 1866-25)

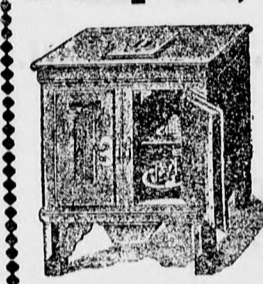
BĂIEȘIT!

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare**, foarte potrivite și promovatoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrelor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.

STEMMER A. JÓZSEF
specialist (Se 1786)
NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Dulapuri de gheață

patentate sistem **HENNEFELD**,
Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut.



Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna sunt expuse să fie reparate, câtă vreme la dulapurile de gheață a lui **HENNEFELD** acest lucru e exclus, deoarece acestea sunt învăluite cu placă artificială de piatră. Sub rezervoriul de gheață se află **REZERVORIUL DE APĂ** p. apa ce provine din topirea gheții, gheața rămâne uscată, ceea ce dă o economisire de gheață de 60%.
APARATE P. MĂSURAREA BEREI. Prețurent gratis. FUND. IN 1885.
He 1931

TELEFON 387. TELEFON 387.

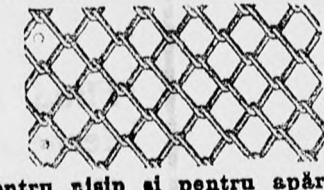
BRAUN N. ANTAL
ARAD, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu
vâpseli și material pentru zidit
În atenția domnilor cari voesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra varului de prima calitate, **ciment, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, impletituri de trestie, table de ciment pentru pavaj.** — Productele fabricii sale de ghips din Baia de Criș le ține acuma în depozit desfășându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul On. public.
Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**
(Ba 1914-10)

Folos puțin, circulație mare.

Fabrica Első szabadkai sodronyszövő fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, **matrațe** în cadre de lemn și fer, **săte, ciururi** și țesături de Răbitz, săte și ciururi gata.
Ciururi pentru nisip și pentru apărarea contra schintellor. Foiu pentru biserici, ferestri de fer și substitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.
Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.
(Bu 1875)



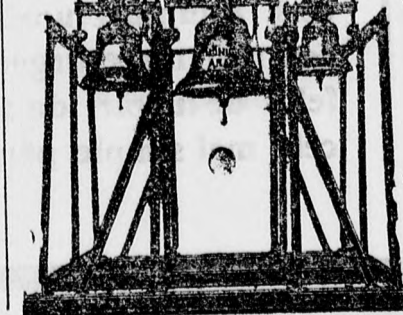
INSTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Deva și provincă, că am deschis un **salon de croitorie p. bărbați** conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul, că am terminat cursul de specialitate a industriei croitoriei la tehnologia din Budapesta, sunt în plăcută situație să pot executa cele mai gingașe și mai elegante haine, pardesiuri etc.
Legăturile pe cari le am cu cele mai de seamă fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibilitatea să pot executa haine elegante de primăvară dela 50 cor. în sus. (Ko 1989)
Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distincă stimă:
Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instructor diplomat în croitorie.



O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonic și astfel **asementor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătoros precum și adânc.
Ho 1882



Echipamente p. clopote de fer
Stalwa!
Prospecte și preliminar de spese gratis.
Friederich Hönig
fabrică de clopote brevetată
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

CEL MAI MODERN INSTITUT
 TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
 UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
 NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
 NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.



Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
 promptă.

Prețuri
 moderate.



Înainte de întrebuintare.



După întrebuintare

O astfel de transformare uimtoare produc

TABLETELE KOLA KOLA-DULTZ

cel mai bun nutremânt al naturii, al facultăților și al nervilor.

Dispoziție, gândire, activitate, precum și orice mișcare a corpului depind de creeri. Slăbirea puterilor, durerile de cap, depresiunea fizică, istovirea, slăbirea nervilor și slăbirea generală a corpului sunt semne pentru lipsa de putere de trai. — Dacă voști a vă simți întodeauna sănătos și voios, a avea capul limpede, mintea sănătoasă și memoria întărită, a simți munca și strapatele ca o plăcere, atuncia luați KOLA-DULTZ. — Acesta este adevăratul nutremânt pentru nervi și creeri, care în același timp regulează și înviorează sangele și astfel dând putere de viață fiecărui organ al corpului.

KOLA-DULTZ dă plăcere și putere de viață,

precum și simțul tinereții împreună cu sănătatea și puterea de activitate, care garantează succes și fericire. Luați zilnic un timp oarecare Kola-Dultz, nervii vi-se vor întări, orice slăbiciune va dispărea și sub influența sa, vă veți simți sănătos și puternic. Kola-Dultz se recomandă de către capacitățile medicale ale lumii și se întrebuintează în spitaturi și sanatori la boli de nervi.

Cereți gratuit Kola-Dultz.

Acuma vă dau ocaziunea a vă întări nervii. Trimiteti-mi adresa și vă trimit îndată gratis și franco o cantitate de Kola-Dultz. Indesulător spre a vă face bine și a vă pune în situațiune a aprecia puterile uimtoare ale preparatului. Dacă vă va place, puteți comanda mai mult. Scrieți numai decât, înainte de a uita.

Expedițiunea farmaciei la Sfântul Duh
BUDAPEST, VI., secția 605. Co 2057

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

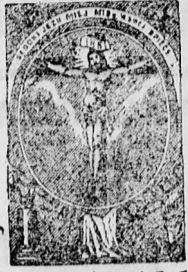
UNGVÁR, Képezde-utca 2 sz.



Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrănesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Toffelul de picturi bisericești, și anume:



icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascești și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți. Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

| | | | | |
|------------------------|---------|---------|---------|---------|
| Înălțimea | 100 cm. | 136 cm. | 160 cm. | 180 cm. |
| depărtarea între brațe | 85 cm. | 120 cm. | 130 cm. | 140 cm. |
| Prețul | 30 cor. | 40 cor. | 60 cor. | 70 cor. |

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporcasza ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutule financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecțe, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sevizitori buni și cu legături — pot fi prezente ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire ca aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEEN (CASA „ALBINA”) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria” Ba 240—156) Telefon nr. 859

Agentura principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvar), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Bataturile, scorioșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „**CANNABIN**”
1 sticlă 1 cor., fracșată 1 coroață 40 fl., 3 sticle fracșee 3 cor. De vânzare la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacia „CORONĂ” în Győr

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77-51.
Juristics Márton
BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 - 53.
Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri curate și pline, retoarnă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale din fer de clopote, cu preturi moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere



Motor de clopote și fabricant de staturi pentru clopote (Ju 1489)

VALORIZARE de NISIP!
Cine are nisip mult și încă nu lăsa să se pierdă în lăptășii proprii următoarele catinoage și prospecte Sa 925-38




F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.
Să cereți totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examinați mașinile noastre de valorizare a nisipului.

Fabrică de mașini p. industrie de nisip.
SZANTO ÉS BECK
Ingineri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

HEGYI JÁNOS, lăcătuș măestru lăcătuș. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.
Telefon: 67.
AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).
Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfecle și secică, despoatoare de porumb, rănițe de orz, mașini excelente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanță. (He 1527) Prețurent gratis.




NUMAI IN SALONUL DE MODE
GEORGE RUMMEL
SIBIU, Honterusgasse n. 5
se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stimatei dame cele mai noi și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie luăm probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)
Convingerea e siguranța cea mai bună. La comanda mari mă prezint oriunde pe speșele proprii.

Dufek Kálmán, atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.
Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, turcurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfecția și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințioasă și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.



Du 1345

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!
Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihalzsky o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expediem în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mașterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expediare.
Preparatul renumitului dr. Sihalzsky nu conține materii vătămătoare; întrebuițarea acestui aparat îndepărtează
piștrușele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșaja feței.
Preparatele dr.-lui Sihalzsky, și anume: alife pentru față, cremă de mătăso, săpun, pudră de mătăso, apă pentru față, sunt pentru întrebuițare de noapte și ziua.
!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele produse, pe țegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihalzsky!!!

| | | |
|-------------------------------------|------|----------|
| Allife pentru față de dr. Sihalzsky | cor. | 1.40 fl. |
| Săpun | " | —70 " |
| Apă | " | 1.40 " |
| Cremă de mătăso | " | 1.30 " |
| Pudră | " | 1.20 " |

(In orice culoare)

Gosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o floare ca de catifea. Modul de întrebuițare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.
Pentru îngrijirea spiritului pentru păr „Capillor”, care împiedică căderea părului oferim un adevărat nutremânt al rădăcinii părului, împiedică chella. — Modul de întrebuițare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.
„Regenerator pentru păr” redă părului cărnul colorarea originală Prețul 2 cor.
Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.
Preparatele mai sunt de vânzare la:
Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.
Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat.
Me 1236 Discreția e asigurată.

Anal
ABONA
Pe un an
Pe jumătate
Pe 3 luni
Pe o lună
Pentru
stră
Pe un an
Te
pentru ora
Na
Po
„Telegra
Dela pre
chestiunea
câteva luni,
căm cu vecl
organul mit
cei vizati in
toria de a
cercurilor n
cu cât, dup
tului nostru
voc cinstea
plin convin
O
N'am
sfințitei r
eram str
gard în j
în picioa
preutesii
lie „Tele
Andrei S
mea lui,
tră curte
pectă. D
celor,
zi, la că
pomenit
trecător
trimis și
tele de s
nu, gar
bă. Ori
poveste
Părin
un veac
cul Pav
vorbit i
gândi că
de depa
o jumăt
bisericii
dinta d
bia ven
să dea
cornul
plece d
și Dum
cenici,
serică.
alte sa
„imic c
mai bo
Păr
un zvo
smintit
nală de
la fere
pe bād
Tăr
domnii
umilit.
—
vele, ș
chema